

ΓΝΩΜΗ της Ο.Κ.Ε.

“ Παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από
Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (Α.Π.Ε.),
Συμπαραγωγή Ηλεκτρισμού και
Θερμότητας Υψηλής Απόδοσης
(Σ.Η.Θ.Υ.Α.) και λοιπές διατάξεις”
(Σχέδιο Νόμου)

Αθήνα, 16 Ιουνίου 2006

Διαδικασία

Στις 26 Μαΐου 2006, ο Γενικός Γραμματέας του Υπουργείου Ανάπτυξης κ.**Νίκος Στεφάνου** απέστειλε προς γνωμοδότηση, στην Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή (Ο.Κ.Ε.) το Σχέδιο Νόμου «Παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (Α.Π.Ε.), Συμπαράγωγή Ηλεκτρισμού και Θερμότητας Υψηλής Απόδοσης (Σ.Η.Θ.Υ.Α.) και λοιπές διατάξεις».

Η Εκτελεστική Επιτροπή της Ο.Κ.Ε. συνέστησε Επιτροπή Εργασίας αποτελούμενη από τον κ. **Χαράλαμπο Κεφάλα** (ως Πρόεδρο) και τους κ.κ. **Νικόλαο Σκορίνη, Κωνσταντίνο Παπαντωνίου, Στέφανο Λαιμό, Νίκο Λιόλιο** και **Χρήστο Σπίρτζη**. Στην Επιτροπή Εργασίας συμμετείχαν ως Εμπειρογνώμονες οι καθηγητές κ.κ.**Δημήτριος Οικονόμου** και **Σπύρος Λιούκας**. Οι επιστημονικοί

συνεργάτες της Ο.Κ.Ε. **Δρ. Όλγα Αγγελόπουλου** και **Δρ. Αθανάσιος Παπαϊωάννου** είχαν τον επιστημονικό συντονισμό της επιτροπής. Στην προετοιμασία της Γνώμης έλαβε μέρος και η κα **Δήμητρα Χριστοπούλου**, εργαζόμενη στην Ο.Κ.Ε. στο πλαίσιο Προγράμματος Stage του ΟΑΕΔ.

Η Επιτροπή Εργασίας ολοκλήρωσε τις εργασίες της σε τρεις (3) συνεδριάσεις, ενώ η Εκτελεστική Επιτροπή διαμόρφωσε την εισήγηση της προς την Ολομέλεια στη συνεδρίασή της στις 8 Ιουνίου 2006.

Η Ολομέλεια της Ο.Κ.Ε., στην οποία εισηγητής ήταν ο κ.**Σκορίνης**, αφού ολοκλήρωσε τη συζήτηση για το θέμα στη συνεδρίαση της **16ης Ιουνίου 2006**, διατύπωσε την **υπ' αριθ. 154** Γνώμη της.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΝΟΜΟΥ

Το Σχέδιο Νόμου (στο εξής Σχ/Ν) αποτελείται από 29 άρθρα, κατανεμημένα σε 9 κεφάλαια.

Το **ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄** αποτελείται από τα άρθρα 1 και 2.

Με τις διατάξεις του **άρθρου 1** ορίζεται ο σκοπός του Σχ/Ν, σύμφωνα με την Οδηγία 2001/77/ΕΚ, καθώς και τις σύγχρονες ανάγκες για την προώθηση της παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (Α.Π.Ε.) και Συμπαγωγή Ηλεκτρισμού και Θερμότητας Υψηλής Απόδοσης (Σ.Η.Θ.Υ.Α.).

Στο **άρθρο 2** παρατίθενται οι ορισμοί των βασικών εννοιών των διατάξεων του Σχ/Ν.

Το **ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄** φέρει το γενικό τίτλο «**Άδεια παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας**» και περιλαμβάνει τα άρθρα 3 έως και 6.

Με το **άρθρο 3** καθορίζονται, μεταξύ άλλων, η διαδικασία χορήγησης άδειας παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από Α.Π.Ε. και Σ.Η.Θ.Υ.Α. από τον Υπουργό Ανάπτυξης, μετά από γνώμη της Ρυθμιστικής Αρχής Ενέργειας (Ρ.Α.Ε.) και βάσει καθορισμένων κριτηρίων, καθώς και τα στοιχεία της άδειας αυτής. Καθορίζονται, επίσης, θέματα σχετικά με τη διάρκεια ισχύος της άδειας, την τροποποίηση αυτής με υπουργική απόφαση και τη μεταβίβασή της.

Με τις διατάξεις του **άρθρου 4** καθορίζονται οι περιπτώσεις εξαίρεσης από την υποχρέωση λήψης άδειας παραγωγής, μετά από απόφαση της Ρ.Α.Ε. (εκτός περιπτώσεων απαλλαγής).

Με το **άρθρο 5** καθορίζονται οι κανόνες κοινοποίησης και δημοσιοποίησης των αιτήσεων για τη χορήγηση άδειας παραγωγής. Επιπλέον, θεσπίζεται ειδικό μητρώο Παραγωγής Ηλεκτρικής Ενέργειας από Α.Π.Ε. ή Σ.Η.Θ.Υ.Α. που αφορά στις άδειες αυτές. Τέλος, προβλέπεται η θέσπιση ενός Κανονισμού Αδειών Παραγωγής Ηλεκτρικής Ενέργειας από Α.Π.Ε. ή Σ.Η.Θ.Υ.Α., ο οποίος εγκρίνεται με υπουργική απόφαση και μετά από γνώμη της Ρ.Α.Ε.

Στο **άρθρο 6** προβλέπονται η διαδικασία και οι προϋποθέσεις χορήγησης άδειας παραγωγής, ένταξης και λειτουργίας των Υβριδικών Σταθμών Α.Π.Ε.

Το **ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ΄** φέρει το γενικό τίτλο «**Εγκατάσταση σταθμών παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από Α.Π.Ε. και Σ.Η.Θ.Υ.Α. και διάθεση ηλεκτρικής ενέργειας**» και αποτελείται από τα άρθρα 7 έως και 12.

Με το **άρθρο 7** ρυθμίζεται το θέμα της εγκατάστασης των σταθμών παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από Α.Π.Ε. ή Σ.Η.Θ.Υ.Α. και των έργων που συνδέονται με την κατασκευή και τη λειτουργία τους.

Με τις διατάξεις του **άρθρου 8** ρυθμίζονται τα θέματα χορήγησης άδειας εγκατάστασης και λειτουργίας σταθμών παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από Α.Π.Ε. ή Σ.Η.Θ.Υ.Α. και καθορίζονται η διάρκεια ισχύος και οι προϋποθέσεις ανανέωσης των αδειών αυτών. Τέλος, προβλέπεται η τήρηση σχετικού μητρώου στο Υπουργείο Ανάπτυξης.

Με το **άρθρο 9** ορίζονται, μεταξύ άλλων, οι περιπτώσεις κατά τις οποίες παρέχεται δικαίωμα προτεραιότητας για την ένταξη των σταθμών Α.Π.Ε. και Σ.Η.Θ.Υ.Α. στο Δίκτυο ή το Σύστημα, βάσει ορίων εγκατεστημένης ισχύος των σταθμών. Επιπλέον, ρυθμίζεται το ζήτημα της προτεραιότητας που παρέχεται στους Υβριδικούς Σταθμούς, ενώ καθορίζονται και οι ειδικότερες προϋποθέσεις για την ένταξή τους στο Σύστημα ή στο Δίκτυο.

Στο **άρθρο 10** ορίζεται η υποχρέωση για τον αρμόδιο Διαχειριστή των Μη Διασυνδεδεμένων Νησιών να απορροφά, κατά προτεραιότητα, την ηλεκτρική ενέργεια που παράγεται από σταθμούς Α.Π.Ε., Σ.Η.Θ.Υ.Α. και από μονάδες Α.Π.Ε. Υβριδικών Σταθμών.

Με τις διατάξεις του **άρθρου 11** καθορίζονται οι όροι και οι προϋποθέσεις για τη σύνδεση σταθμών παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από Α.Π.Ε., με το Σύστημα ή το Δίκτυο.

Με το **άρθρο 12** ρυθμίζονται τα θέματα σχετικά με την κατάρτιση συμβάσεων πώλησης δωδεκαετούς ισχύος, με δυνατότητα ανανέωσης, που συνάπτουν ο Διαχειριστής του Συστήματος ή ο Διαχειριστής Μη Διασυνδεδεμένων Νησιών με τους κατόχους

άδειας παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από Α.Π.Ε. ή Σ.Η.Θ.Υ.Α.

Το **ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ** ' φέρει το γενικό τίτλο «**Τιμολόγηση ηλεκτρικής ενέργειας**» και περιλαμβάνει τα άρθρα 13 και 14.

Το **άρθρο 13** ρυθμίζει θέματα σχετικά με την τιμολόγηση της ηλεκτρικής ενέργειας από Α.Π.Ε. ή Σ.Η.Θ.Υ.Α. και από Υβριδικούς Σταθμούς και παρατίθεται σχετικός πίνακας.

Με το **άρθρο 14** προβλέπεται η κατάρτιση, από τη Ρ.Α.Ε., Προγράμματος Ανάπτυξης Φωτοβολταϊκών Σταθμών, διάρκειας δεκαεσσάρων ετών.

Το **ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε** ' φέρει το γενικό τίτλο «**Εγγυήσεις προέλευσης ηλεκτρικής ενέργειας από Α.Π.Ε.**» και αποτελείται από τα άρθρα 15 έως και 18.

Με τις διατάξεις του **άρθρου 15** εισάγεται ο θεσμός των Εγγυήσεων Προέλευσης της ηλεκτρικής ενέργειας που παράγεται από νόμιμες εγκαταστάσεις σταθμών που χρησιμοποιούν Α.Π.Ε.

Με το **άρθρο 16** ορίζονται οι αρμόδιοι, κατά περίπτωση, φορείς έκδοσης των πιστοποιητικών Εγγυήσεων Προέλευσης. Ως φορέας ελέγχου αυτών ορίζεται η Ρ.Α.Ε.

Με τις διατάξεις του **άρθρου 17** καθορίζεται το περιεχόμενο και η διαδικασία έκδοσης των Εγγυήσεων Προέλευσης. Καθορίζονται, επίσης, ο τρόπος μεταβίβασης των εγγυήσεων αυτών, καθώς και η τήρηση ειδικού μητρώου.

Με το **άρθρο 18** καθιερώνεται μηχανισμός διασφάλισης για τη διαπίστωση της συνδρομής των προϋποθέσεων έκδοσης των Εγγυήσεων Προέλευσης, καθώς και της ακρίβειας των σχετικών στοιχείων. Επιπλέον, παρέχεται εξουσιοδότηση στον Υπουργό Ανάπτυξης για την έκδοση του αναγκαίου κανονιστικού πλαισίου εφαρμογής του Μηχανισμού Διασφάλισης.

Το **ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ** ' φέρει το γενικό τίτλο «**Όργανα συντονισμού και προώθησης επενδύσεων στους τομείς Α.Π.Ε. και Σ.Η.Θ.Υ.Α.**» και αποτελείται από τα άρθρα 19 έως και 23.

Με το **άρθρο 19** συνιστάται Επιτροπή Προώθησης Επενδυτικών Σχεδίων Μεγάλης Κλίμακας στους τομείς Α.Π.Ε. και Σ.Η.Θ.Υ.Α., με σκοπό την ταχεία προώθηση επενδύσεων σε Α.Π.Ε. και Σ.Η.Θ.Υ.Α.

Το **άρθρο 20** προβλέπει τη σύσταση Επιτροπής Α.Π.Ε. και Σ.Η.Θ.Υ.Α, με αποστολή το συντονισμό και την υποστήριξη των αρμόδιων υπηρεσιών για τη χορήγηση αδειών εγκατάστασης και λειτουργίας σε σταθμούς Α.Π.Ε. και Σ.Η.Θ.Υ.Α.

Με τις διατάξεις του **άρθρου 21** προβλέπεται η δημοσίευση Εθνικής Έκθεσης για την προώθηση των Α.Π.Ε., η οποία θα περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, αναλυτική επισκόπηση προόδου και συγκριτικά στοιχεία εντός Ε.Ε. Επιπλέον, θα εντοπίζει και θα καταγράφει προβλήματα, τα οποία λειτουργούν ανασταλτικά στην αύξηση παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από Α.Π.Ε.

Στο **άρθρο 22** προβλέπονται κυρώσεις για τις περιπτώσεις παράβασης των διατάξεων του Σχ/Ν. Τα πρόστιμα που επιβάλλο-

νται διαβαθμίζονται ανάλογα με τη σοβαρότητα της παράβασης.

Με τις διατάξεις του **άρθρου 23** προβλέπεται η δυνατότητα κωδικοποίησης του θεσμικού πλαισίου που διέπει την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας, ύστερα από πρόταση του Υπουργού Ανάπτυξης και την έκδοση προεδρικού διατάγματος.

Το **ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ζ** ' φέρει το γενικό τίτλο «**Τροποποιούμενες διατάξεις**» και έχει ένα άρθρο, το 24.

Με το **άρθρο 24** τροποποιούνται διατάξεις της υφιστάμενης νομοθεσίας.

Το **ΚΕΦΑΛΑΙΟ Η** ' φέρει το γενικό τίτλο «**Λοιπές διατάξεις**» και αποτελείται από τα άρθρα 25 και 26.

Με τις διατάξεις του **άρθρου 25** ρυθμίζονται, μεταξύ άλλων, θέματα πρόβλεψης θέσπισης και καταβολής ειδικού τέλους υπέρ των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης, ενώ θεσπίζεται μηχανισμός ελέγχου της καταγραφής και της διάθεσης των πόρων που προέρχονται από αυτό. Τέλος, προβλέπεται η δυνατότητα μεταβίβασης παγίων περιουσιακών στοιχείων κατά την υλοποίηση επενδυτικών σχεδίων παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από Α.Π.Ε. και Σ.Η.Θ.Υ.Α.

Οι διατάξεις του **άρθρου 26** αφορούν στη διαδικασία και τους χρόνους τροποποίησης των αδειών παραγωγής, εγκατάστασης και λειτουργίας που κατέχονται από φυσικά ή νομικά πρόσωπα, τα οποία συμμετέχουν στους σχετικούς διαγωνισμούς του Διαχειριστή Ελληνικού Συστήματος Μεταφοράς Ηλεκτρικής Ενέργειας Α.Ε. (Δ.Ε.Σ.Μ.Η.Ε.).

Το **ΚΕΦΑΛΑΙΟ Θ'** φέρει το γενικό τίτλο «**Μεταβατικές και τελικές διατάξεις**» και αποτελείται από τα άρθρα 27 έως και 29.

Το **άρθρο 27** αφορά σε μεταβατικές και τελικές διατάξεις σχετικά με τις διαδικασίες χορήγησης άδειας παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από Α.Π.Ε. και Σ.Η.Θ.Υ.Α. και άλλα θέματα.

Με το **άρθρο 28** καταργούνται συγκεκριμένες διατάξεις της υφιστάμενης νομοθεσίας.

Με τις διατάξεις του **άρθρου 29** ορίζεται, ως ημερομηνία έναρξης της ισχύος του εν λόγω Σχ/Ν, η ημερομηνία δημοσίευσής του στην ΕτΚ, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά στις διατάξεις του.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΑΙ ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΩΝ ΑΠ.Ε. ΣΗΜΕΡΑ

α. Η παραγωγή Α.Π.Ε. στην Ελλάδα σήμερα

Η ανάπτυξη των Α.Π.Ε. αποτελεί βασική προτεραιότητα της πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης με στόχο την προστασία του περιβάλλοντος (Λευκή Βίβλος «Ενέργεια για το Μέλλον» 1997) και την ασφάλεια του ενεργειακού εφοδιασμού (Green Paper «Στρατηγική για την Ασφάλεια της παροχής Ενέργειας» 2000). Παράλληλα, το Πρωτόκολλο του Κιότο (1998) προβλέπει τη μείωση των εκπομπών των αερίων του θερμοκηπίου στην Ε.Ε. κατά 8% το 2008-12 σε σχέση με τα επίπεδα του 1990 (για την Ελλάδα +25%). Σημειώνεται ότι ήδη από το έτος 2000 η εκπομπή αερίων του θερμοκηπίου είχε σχεδόν φθάσει τον εθνικό στόχο-οροφή (ΥΠΕΧΩΔΕ 2002 *Η Ελληνική Στρατηγική προς τη Βιώσιμη Ανάπτυξη*, Αθήνα).

Με την Οδηγία 2001/77/ΕΚ έχει τεθεί ως στόχος μέχρι το 2010, το 22,1% της ηλεκτροπαραγωγής να προέρχεται από Α.Π.Ε., ενώ για την Ελλάδα, ο αντίστοιχος ενδεικτικός στόχος που θέτει το Σχ/Ν για τη συμμετοχή της ηλεκτρικής ενέργειας, που παράγεται από Α.Π.Ε., στην ακαθάριστη κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας, ανέρχεται σε ποσοστό 20,1% μέχρι το 2010 και σε ποσοστό 29% μέχρι το 2020. Με βάση τον ισχύοντα σήμερα ορισμό των Α.Π.Ε. στην Ελλάδα (του άρθρου 2 του Ν. 2773/1999), το 2003 η ηλεκτροπαραγωγή από Α.Π.Ε. κάλυψε το 11,5% της συνολικής κατανάλωσης ηλεκτρι-

σμού και παρήχθη κατά 9,71% από υδροηλεκτρικές μονάδες, κατά 1,55% από αιολική ενέργεια και κατά 0,23% από βιοαέριο. Η ανάπτυξη της ηλεκτροπαραγωγής από Α.Π.Ε. παραμένει πολύ μικρότερη της επιθυμητής με βάση το σχετικό ποσοτικό στόχο αλλά και των δυνατοτήτων της χώρας από άποψη ενεργειακών πόρων.

Για να επιτευχθεί ο εθνικός στόχος του 2010 θα πρέπει, έτσι, να υπάρξει μια εξαιρετικά σημαντική αύξηση της ηλεκτροπαραγωγής από Α.Π.Ε., σχεδόν διπλασιασμός, μέσα στα επόμενα τέσσερα χρόνια. Είναι επομένως πολύ σημαντική η αντιμετώπιση των δυσκολιών που συναντούν τα σχετικά επενδυτικά έργα. Αποτυχία στο στόχο ενδέχεται να έχει και άλλες παρενέργειες (περιβαλλοντικές, εξάρτησης από το εξωτερικό, ανταγωνιστικότητας κ.λπ.), καθώς και συνέπειες στο διεθνές κύρος της χώρας.

Η εγκατεστημένη ισχύς των μικρών υδροηλεκτρικών μονάδων που λειτουργούν στην Ελλάδα ανήλθε το 2005 σε 66,6 MW. Παρά το ότι μέχρι σήμερα, το μεγάλο υδραυλικό δυναμικό της χώρας έχει αξιοποιηθεί σε σημαντικό ποσοστό, εκτιμάται πως υπάρχουν ακόμα περιθώρια περαιτέρω εκμετάλλευσης του μικρού-υδροηλεκτρικού δυναμικού (μέχρι το Νοέμβριο 2005 η Ρ.Α.Ε. είχε ήδη αδειοδοτήσει 228 μικρές υδροηλεκτρικές μονάδες, συνολικής ισχύος 584 MW). Με βάση την 3η Εθνική Έκθεση του Υπουργείου Ανάπτυξης (ΥΠΑΝ), η εγκα-

τεστημένη ισχύς των μικρών υδροηλεκτρικών σταθμών θα ανέρθει το 2010 στα 211 MW ή στα 252 MW, σύμφωνα με τη συντηρητική και την αισιόδοξη εκτίμηση αντιστοίχως. Η συνολική εγκατεστημένη ισχύς αιολικών συστημάτων που λειτουργούν στην Ελλάδα ανήλθε το 2003 σε 371 MW, ενώ το 2005 η εγκατεστημένη ισχύς των λειτουργούντων έργων έφθασε τα 450,27 MW (στοιχεία μέχρι 11/2005). Η διείσδυση των υπόλοιπων μορφών ηλεκτροπαραγωγής από Α.Π.Ε. παραμένει εξαιρετικά μικρή.

Η επίτευξη του στόχου του 2010 έχει εκτιμηθεί ότι θα πρέπει κυρίως να βασιστεί στην αιολική ενέργεια, με αύξηση κατά περίπου 9 φορές της εγκαταστημένης ισχύος. Η συμβολή των υπολοίπων μορφών Α.Π.Ε. θα είναι σαφώς μικρότερη, αλλά δεν παύει να είναι αναγκαία ως τμήμα της συνολικής προσπάθειας. Οι σχετικές εκτιμήσεις παρουσιάζονται στον επόμενο πίνακα.

β. Το θεσμικό πλαίσιο παραγωγής Α.Π.Ε. στην Ελλάδα

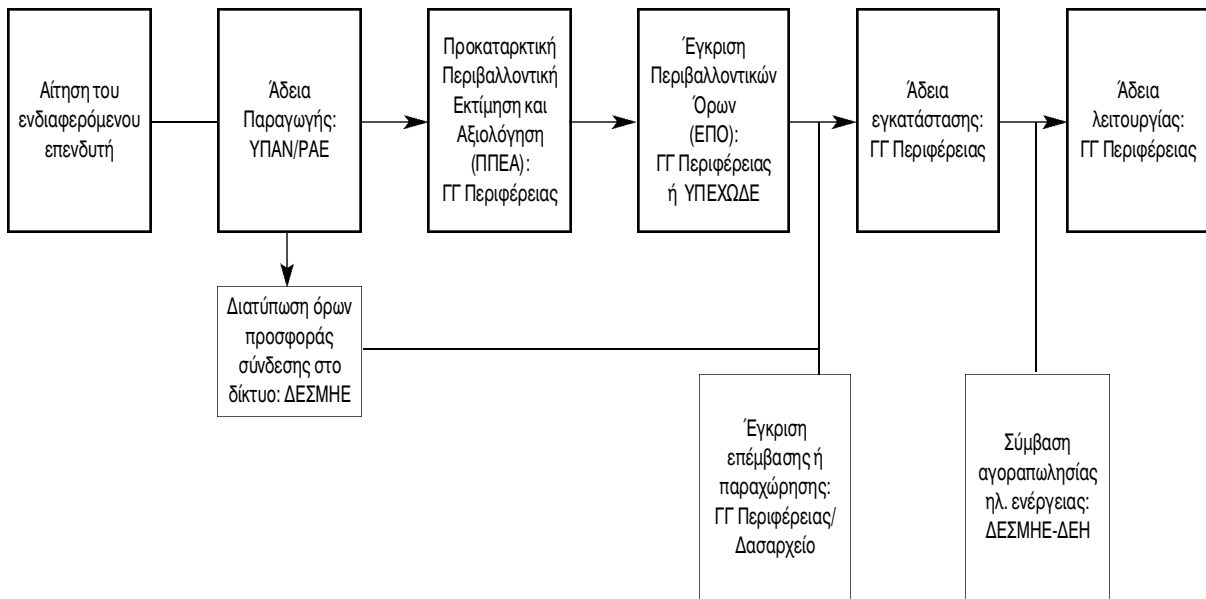
Η πρώτη θεσμική προσπάθεια προώθησης των Α.Π.Ε. στην Ελλάδα έγινε με τον Ν. 1559/85, με τον οποίο δόθηκε η δυνατότητα σε ιδιώτες αυτοπαραγωγούς, ΔΕΗ και ΟΤΑ να παράγουν ηλεκτρική ενέργεια από Α.Π.Ε. Με το Ν. 2244/94 ρυθμίστηκαν θέματα ηλεκτροπαραγωγής από Α.Π.Ε. και συμβατικά καύσιμα (αδειοδοτική διαδικασία) και δόθηκε η δυνατότητα σε ιδιώτες να παράγουν ηλεκτρική ενέργεια από Α.Π.Ε. ως ανεξάρτητοι παραγωγοί. Ο Ν. 2773/99 για την απελευθέρωση της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας καθιέρωσε την άδεια παραγωγής. Ακολούθησε η Δ6/Φ1/2000 (ΦΕΚ Β' 158/13.2.2002) απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης, κατά την οποία η άδεια παραγωγής αποτελεί προϋπόθεση για την έναρξη της αδειοδοτικής διαδικασίας.

Με την 1726/2003 (ΦΕΚ Β' 552/8.5.2003) κοινή απόφαση των Υπουργών Εθνικής Άμυ-

Πίνακας 1. Απαιτήσεις εγκατάστασης Α.Π.Ε. για επίτευξη στόχου 2010

Τεχνολογία	Εγκατεστημένη ισχύς το 2010 σε MW	Παραγωγή ενέργειας το 2010 σε TWh	Συμμετοχή ανά τύπο Α.Π.Ε. το 2010 %
Αιολικά πάρκα	3.372	7,09	10,42
Μικρά υδροηλεκτρικά	364	1,09	1,60
Μεγάλα υδροηλεκτρικά	3.325	4,58	6,74
Βιομάζα	103	0,81	1,19
Γεωθερμία	12	0,09	0,13
Φωτοβολταϊκά	18	0,02	0,03
Σύνολο	7.193	13,67	20,10

Τα βασικά στάδια της αδειοδοτικής διαδικασίας είναι τα εξής:

νας, Ανάπτυξης, ΠΕΧΩΔΕ, Γεωργίας, Πολιτισμού και Μεταφορών και Επικοινωνιών, καταβλήθηκε προσπάθεια αντιμετώπισης κυρίως του φαινομένου της χρονικής καθυστέρησης στην περιβαλλοντική αδειοδότηση έργων Α.Π.Ε. Παράλληλα, η αδειοδοτική αυτή διαδικασία, στηρίχτηκε κατ' ανάγκη και σε ένα πλήθος συναφών νομοθετικών και άλλων ρυθμίσεων που αφορούσαν, μεταξύ άλλων, στο περιβαλλοντικό τμήμα της αδειοδότησης, καθώς και στην επέμβαση σε δημόσιες (δασικές) εκτάσεις. Ενδεικτικά αναφέρονται ο Ν. 3010/2002 (σχετικά με τη διαδικασία περιβαλλοντικής αδειοδότησης), η ΗΠ15393/2332 (ΦΕΚ Β' 1022/ 5.8.2002) κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και ΠΕΧΩΔΕ, ο Ν. 3028/02 (σχετικά με την προστασία των αρχαιοτήτων) και ο Ν. 2941/01 (σχετικά με την απλοποίηση των διαδικασιών αδειοδότησης Α.Π.Ε.). Ο λόγος της έκδοσης τόσο μεγάλου αριθμού νομοθετικών ρυθμίσεων ήταν και είναι η πολυπλοκότητα των συγκεκριμένων επενδύσεων λόγω τεχνικών, περιβαλλοντικών, χωροταξικών και κοινωνικών παραγόντων.

Το παραπάνω σχήμα, λόγω, εν μέρει, της αποσπασματικής και σταδιακής διαμόρφωσης του σχετικού θεσμικού πλαισίου, αλλά και εν μέρει, λόγω γενικότερων αδυναμιών του ελληνικού διοικητικού συστήματος, είναι πολύπλοκο και **εμπλέκει πολλούς φορείς, οι οποίοι συχνά δεν λαμβάνουν υπόψη τη σκοπιμότητα ανάπτυξης των Α.Π.Ε. και ενίοτε περιορίζονται στη στενή εφαρμογή των δικών τους αρμοδιοτήτων.** Τα σχετικά προβλήματα εμφανίζονται έντονα κατά τα δύο στάδια περιβαλλοντικής αδειοδότησης (ΠΠΕΑ και ΕΠΟ). Η διαχείριση των θεμάτων αυτών γίνεται από τις αρμόδιες περιβαλλοντικές υπηρεσίες, ενώ προϋπόθεση για τη θετική έκβαση της αδειοδότησης είναι η συμφωνία και «τρίτων» φορέων και, ιδίως, της Αρχαιολογικής Υπηρεσίας και της Δασικής Υπηρεσίας. Οι φορείς αυτοί διέπονται από ειδικό θεσμικό καθεστώς και έχουν σημαντική ανεξαρτησία, με αποτέλεσμα να είναι πολύ δύσκολο να τους επιβληθούν εξωτερικά κριτήρια κατά τη διαδικασία διαμόρφωσης της άποψής τους ή δεσμευτικές προθεσμίες. Ενδεικτικό των δυσκολιών αυ-

τών (που προφανώς δεν αφορούν μόνο τις Α.Π.Ε. αλλά και άλλες μορφές επενδύσεων) είναι το γεγονός, ότι οι απόπειρες να επιβληθούν προθεσμίες από την υφιστάμενη νομοθεσία για την αδειοδότηση των Α.Π.Ε. δεν είχαν επιτυχία (αδυναμία συμμόρφωσης, δικαστική αμφισβήτηση).

Τα εμπόδια αυτά, που προκαλούν τελικώς την καθυστέρηση στην υλοποίηση των αντίστοιχων επενδύσεων, έχουν επισημανθεί από τους αρμόδιους φορείς. Χαρακτηριστικά, στην «Έκθεση Πεπραγμένων» της Ρ.Α.Ε. για την περίοδο Ιουλίου 2000 – Δεκεμβρίου 2002 αναφέρεται ότι: «*Η εμπειρία από την ανάπτυξη έργων ΑΠΕ στην Ελλάδα έχει δείξει ότι παρά την οικονομική βιωσιμότητα των έργων και το τεράστιο επενδυτικό ενδιαφέρον, η πρόοδος στον τομέα των έργων ΑΠΕ που κατασκευάζονται είναι ιδιαίτερα αργή. Μέσω του συστήματος παρακολούθησης της πορείας των αδειών, η ΡΑΕ έχει διαπιστώσει πολύ μεγάλη καθυστέρηση στην υλοποίηση των αδειών παραγωγής για μονάδες ΑΠΕ με αποτέλεσμα ο αριθμός των αδειών που έχουν χορηγηθεί να είναι πολλαπλάσιος των έργων που πράγματι κατασκευ-*

άζονται». Ανάλογες είναι οι παρατηρήσεις και σχετικά με την απορρόφηση των κονδυλίων για τα έργα Α.Π.Ε. που προβλέπονται στο Γ' ΚΠΣ» (ΡΑΕ 2003: 147), αλλά και στην αντίστοιχη έκθεση για την περίοδο Ιανουαρίου 2003 – Ιουλίου 2004.¹

Σε ανάλογο μήκος κύματος επισημαίνεται σε πρόσφατη σχετική μελέτη (ΚΑΠΕ-ΡΑΕ 2005:τ.1, κ.1), ότι οι καθυστερήσεις οφείλονται στους ακόλουθους παράγοντες:

1. Χρονοβόρα διαδικασία αδειοδότησης έργων Α.Π.Ε. με την εμπλοκή και συνέργια πολλών ενδιαμέσων φορέων γνωμοδότησης.

2. Προβλήματα αποδοχής λόγω περιβαλλοντικής συμβατότητας ή / και χωροθέτησης, ιδιαίτερα αιολικών και Μικρών Υδροηλεκτρικών Έργων (ΜΥΗΕ).

3. Έλλειψη κοινωνικής συναίνεσης κυρίως λόγω ελλιπούς ή ανύπαρκτης ενημέρωσης των τοπικών κοινωνιών και φορέων².

4. Έλλειψη υποδομών, όπως δικτύων μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας ιδιαίτερα σε

-
1. «*Παρά τις προσπάθειες της ΡΑΕ στην πράξη παρατηρήθηκαν σημαντικές καθυστερήσεις σχετικά με την πρακτική εξέλιξη της σύνθετης διοικητικής διαδικασίας χορήγησης των αδειών παραγωγής, που διεξάγεται σε περισσότερα του ενός στάδια. Πέρα από τις καθυστερήσεις που παρατηρήθηκαν σε σχέση με τη χορήγηση των αδειών παραγωγής, ιδιαίτερα αποθαρρυντικά για την πραγματοποίηση νέων επενδύσεων στον τομέα των ΑΠΕ επενεργεί και η χρονοβόρος αδειοδοτική διαδικασία που απαιτείται μετά τη χορήγηση των αδειών παραγωγής*» (ΡΑΕ 2005: 265).
 2. Πρέπει να σημειωθεί, πάντως, ότι σύμφωνα με πρόσφατη μελέτη του ΤΕΙ Πειραιά, το 59% της κοινής γνώμης έχει θετική ή θετική υπό προϋποθέσεις στάση απέναντι στους νέους αιολικούς σταθμούς, ενώ το αντίστοιχο ποσοστό για τη στάση απέναντι στους υφιστάμενους αιολικούς σταθμούς αυξάνεται στο 68%, ενώ τα ποσοστά αυτών που είχαν αρνητική θέση ήταν, αντίστοιχα, 17% και 16%. Συνεπώς, σύμφωνα με τα πολύ πρόσφατα αυτά στοιχεία, η πλειοψηφία της κοινής γνώμης κάθε άλλο παρά απορρίπτει τους αιολικούς σταθμούς. Σημειωτέον, ότι στις περιοχές στις οποίες υπάρχουν ήδη εγκατεστημένοι αιολικοί σταθμοί τα ποσοστά αποδοχής είναι υψηλότερα, ενώ μικρότερη αποδοχή υπάρχει σε περιοχές υποψήφιας για τέτοια εγκατάσταση. Η διάσταση αυτή υποδηλώνει σαφώς ότι υπάρχει ένα πρόβλημα προκατάληψης και ελλιπούς ενημέρωσης.

περιοχές με υψηλό δυναμικό Α.Π.Ε. (πχ. Θράκη, Εύβοια, Λακωνία, νησιά).

5. Έλλειψη τυποποίησης/ προδιαγραφών των υποβαλλόμενων στοιχείων/ μελετών των έργων Α.Π.Ε. στους εμπλεκόμενους φορείς αδειοδότησης.

6. Αδυναμία υλοποίησης έργων Α.Π.Ε. λόγω λανθασμένης εκτίμησης του διαθέσιμου δυναμικού Α.Π.Ε.

Το ζήτημα της προώθησης των Α.Π.Ε. έγινε πιο δύσκολο μετά τη σχετικά πρόσφατη υπ' αριθμ. 2569/2004 απόφαση του Ε' Τμήματος του Συμβουλίου της Επικρατείας (ΣΤΕ), με την οποία ακυρώθηκαν αποφάσεις του Γ.Γ. Περιφέρειας Πελοποννήσου (περί έγκρισης περιβαλλοντικών όρων και άδειας εγκατάστασης) και του Γ.Γ. του ΥΠΑΝ που αφορούσαν τη δημιουργία αιολικού σταθμού. Η απόφαση θέτει μια σειρά από ζητήματα, που μπορούν να συνοψιστούν στην έλλειψη χωροταξικού σχεδιασμού και σχεδιασμού χρήσεων γης.

Ειδικότερα, το ΣΤΕ απαιτεί την ύπαρξη Περιφερειακών Πλαισίων Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης ή Ειδικού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης και μόνον προσωρινά δέχεται την υποκατάστασή τους από ειδικές τοπικές μελέτες (που είναι περίπλοκες, χρονοβόρες, και χωρίς συγκεκριμένο θεσμικό και τεχνικό πλαίσιο και που προς το παρόν δεν υπάρχουν, με μία ενδεχομένως εξαίρεση). Σημειώνεται ότι η χώρα σήμερα διαθέτει εγκεκριμένα Περιφερειακά Πλαίσια, σε όλες τις περιφέρειες πλην της Αττικής, που όμως είτε αγνοούν είτε δε ρυθμίζουν επαρκώς το ζήτημα της χωροθέτησης των Α.Π.Ε. Συνεπώς, η παραπάνω απόφαση του ΣΤΕ

σημαίνει, ότι για την απεμπλοκή της χωροθέτησης των έργων Α.Π.Ε., τουλάχιστον στις περιοχές στις οποίες υπάρχει μεγάλη σχετική ζήτηση και συγκέντρωση (δηλ. σε αυτές ακριβώς που μπορούν να συμβάλουν ουσιαστικά στην επίτευξη του σχετικού εθνικού στόχου) θα πρέπει είτε να αναθεωρηθούν τα 12 υπάρχοντα Περιφερειακά Πλαίσια (και να υπάρξει τέτοιο και στην Αττική), είτε να εγκριθεί Ειδικό Πλαίσιο που θα αφορά ειδικά τις Α.Π.Ε. και θα καλύπτει το σύνολο της χώρας.

Το ΥΠΕΧΩΔΕ, που είναι ενήμερο του προβλήματος, έχει επιλέξει τη δεύτερη λύση (Ειδικό Πλαίσιο), η διαδικασία εκπόνησης του οποίου έχει αρχίσει πριν από ένα περίπου χρόνο. Ωστόσο, μέχρι σήμερα η μελέτη δεν έχει ολοκληρωθεί, χωρίς να είναι σαφές πότε θα γίνει αυτό, ενώ μετά την ολοκλήρωση θα απαιτηθεί και πρόσθετος χρόνος για την κοινωνική διαβούλευση, καθώς και για τις διαδικασίες έγκρισης. Όσο καθυστερεί η θεσμοθέτηση του Ειδικού Πλαισίου, λόγω της έλλειψης χωροταξικού σχεδιασμού, το ενδεχόμενο εμπλοκής της πλειονότητας των έργων Α.Π.Ε. (ή τουλάχιστον των αιολικών σταθμών) λόγω της έλλειψης χωροταξικού σχεδιασμού μπορεί να θεωρείται πρακτικά βέβαιο (ήδη οι επενδύσεις σε αιολικούς σταθμούς αντιμετωπίζουν συστηματικά σχετικές προσφυγές, που με βάση την υφιστάμενη νομολογία του ΣΤΕ γίνονται, ή θα γίνουν, δεκτές). Είναι λοιπόν φανερό, ότι το ζήτημα του χωροταξικού σχεδιασμού έχει κρίσιμη σημασία.

Συνοψίζοντας τα παραπάνω, μπορούν να γίνουν οι εξής παρατηρήσεις:

- Υπάρχει πολύ μεγάλη καθυστέρηση στην προώθηση των Α.Π.Ε. στην Ελλάδα και

μεγάλη υστέρηση σε σύγκριση με τους σχετικούς εθνικούς στόχους και τις διεθνείς δεσμεύσεις της χώρας.

- Υπάρχει δυναμικό για την ανάπτυξη των Α.Π.Ε. στην Ελλάδα, κυρίως ως προς την αιολική ενέργεια, αλλά και σε άλλες μορφές ενέργειας.

- Οι επενδύσεις στις Α.Π.Ε. αντιμετωπίζουν μεγάλα εμπόδια, όχι λόγω οικονομικών παραγόντων (πχ. βιωσιμότητα ή αποδοτικότητα ή έλλειψη ενισχύσεων) αλλά για άλλους λόγους, που μπορούν να ομαδοποιηθούν σε τέσσερις ενότητες:

- α.** Καθυστερήσεις (και κατά περίπτωση ακυρώσεις επενδύσεων) που συνδέονται με την περιβαλλοντική αδειοδότηση, που σε πολύ σημαντικό βαθμό (αλλά όχι αποκλειστικά) αφορούν στη διαδικασία ενώπιον υπηρεσιών με ειδικό θεσμικό καθεστώς και

διαφορετικές αρμοδιότητες (αρχαιολογική υπηρεσία, δασική υπηρεσία).

- β.** Ακυρώσεις αδειών (αδειών παραγωγής και επέμβασης, ΠΠΕΑ και ΕΠΟ) από το ΣτΕ λόγω της έλλειψης κατάλληλου χωροταξικού σχεδιασμού. Για την επίλυση του προβλήματος προϋποτίθεται είτε η αναθεώρηση της πλειονότητας των 12 Περιφερειακών Πλαισίων Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης, είτε η θεσμοθέτηση Ειδικού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τις Α.Π.Ε. (είναι θετικό ότι η δεύτερη λύση βρίσκεται σε εξέλιξη, αλλά δεν είναι σαφές πότε θα ολοκληρωθεί).

- γ.** Κοινωνικές αντιδράσεις.

- δ.** Λοιπές δυσκολίες διοικητικού ή διαδικαστικού χαρακτήρα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΓ΄

ΓΕΝΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ Σχ/Ν

Το Σχέδιο Νόμου, πέρα από την αναγκαία ενσωμάτωση στην Ελληνική νομοθεσία της Οδηγίας 2001/77/ΕΚ, μπορεί να συμβάλει στη διευθέτηση ορισμένων προβλημάτων που αντιμετωπίζει σήμερα η ηλεκτροπαραγωγή από Α.Π.Ε. στην Ελλάδα, να ενισχύσει την ελκυστικότητα της τελευταίας ως επένδυσης, αλλά και να προάγει την «πράσινη» ενέργεια και τους περιβαλλοντικούς εθνικούς στόχους.

Ειδικότερα, κρίνονται θετικά:

- Η αποσαφήνιση μιας σειράς όρων που συνδέονται με τις Α.Π.Ε.
- Η ένταξη των επιμέρους κατηγοριών Α.Π.Ε. σε ένα ενιαίο πλαίσιο αναφοράς.
- Η ρύθμιση της Σ.Η.Θ.Υ.Α. και των υβριδικών σταθμών (μορφών που το σημερινό θεσμικό πλαίσιο δε ρυθμίζει επαρκώς).
- Η προσπάθεια απλούστευσης της διαδικασίας αδειοδότησης και καθορισμού ενός ευνοϊκότερου χρονοδιαγράμματος για την ολοκλήρωσή της.
- Ο καθορισμός υψηλότερων ορίων για εξαιρέσεις από την υποχρέωση λήψης άδειας παραγωγής για πολύ μικρές ενεργειακές μονάδες, ανάλογα με την πηγή της ενέργειας και την περιοχή.
- Η μεγαλύτερη ευελιξία αναφορικά με τις τροποποιήσεις των αδειών.

- Η πρόβλεψη ευνοϊκών όρων για τη συμμετοχή συλλογικών τοπικών φορέων και μη κερδοσκοπικών οργανώσεων.

- Η πιο ευνοϊκή για τις επενδύσεις τιμολόγηση της ηλεκτρικής ενέργειας που παράγεται από Α.Π.Ε. και η ιδιαίτερη ενίσχυση της ηλιακής ενέργειας που αξιοποιείται μέσω φωτοβολταϊκών μονάδων.

- Η αύξηση της διάρκειας της σύμβασης πώλησης ηλεκτρικής ενέργειας από 10 σε 12 χρόνια, με δυνατότητα μονομερούς επέκτασης για άλλα 8 χρόνια.

- Η θέσπιση συστήματος εγγύησης προέλευσης της ηλεκτρικής ενέργειας που παράγεται από Α.Π.Ε.

Το Σχ/Ν δεν αρκεί, ωστόσο, για την αντιμετώπιση των βασικών αιτιών της καθυστέρησης στην αξιοποίηση των Α.Π.Ε. στη χώρα μας, τα οποία εκτέθηκαν στο προηγούμενο κεφάλαιο. Ειδικότερα, το Σχ/Ν παρεμβαίνει ουσιαστικά στις μικρότερης σημασίας (λοιπές) δυσκολίες διοικητικού ή διαδικαστικού χαρακτήρα, που αναφέρθηκαν ανωτέρω. Και αν, βέβαια, ένα Σχέδιο Νόμου δεν μπορεί από μόνο του να αντιμετωπίσει τις κοινωνικές αντιδράσεις γύρω από τέτοιου είδους επενδυτικά σχέδια, υπάρχουν θεσμικά προβλήματα που αφορούν στην περιβαλλοντική αδειοδότηση και το χωροταξικό σχεδιασμό που μπορούν και πρέπει να αντιμετωπισθούν με το Σχ/Ν.

Το Σχ/Ν αναγνωρίζει τα προβλήματα αυτά και επιδιώκει τη βελτίωση της υφιστάμενης κατάστασης με τις ρυθμίσεις των άρθρων 3 παρ. 2 και 7, στα οποία γίνεται ειδικότερη αναφορά στη συνέχεια. Πρέπει, όμως, να επισημανθεί, ότι για την αποτελεσματική αντιμετώπιση των παραπάνω προβλημάτων απαιτείται επιπλέον η δραστηριοποίηση και άλλων φορέων πέραν του Υπουργείου Ανάπτυξης.

Συγκεκριμένα, τα προβλήματα που συνδέονται με την περιβαλλοντική αδειοδότηση εμπίπτουν, αφενός, στην αρμοδιότητα του ΥΠΕΧΩΔΕ (ή των αντίστοιχων περιφερειακών υπηρεσιών), ενώ προκύπτουν, αφετέρου, και θέματα που αφορούν στην Αρχαιολογική Υπηρεσία και στη Δασική Υπηρεσία και που ανήκουν στην αρμοδιότητα των Υπουργείων Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων και Πολιτισμού. Δεν παραγνωρίζεται ότι η πλήρης αντιμετώπιση τέτοιων προβλημάτων είναι δύσκολη και απαιτεί χρόνο, καθώς προϋποθέτει τη δημιουργία υποδομών (όπως είναι λ.χ. οι δασικοί χάρτες και η οριοθέτηση και χαρτογράφηση όλων των αρχαιολογικών χώρων), αλλά και την ισόρροπη επέμβαση στα θεσμικά πλαίσια που αφορούν τομείς με κρίσιμη κοινωνική και πολιτιστική αξία, όπως τα δάση και οι αρχαιότητες. Η προώθηση, ωστόσο, του Ειδικού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης θα συνέβαλλε στη μερική αντιμετώπιση των προβλημάτων αυτών, με τον καθορισμό λ.χ. περισσότερο συγκεκριμένων κριτηρίων για τη σχέση Α.Π.Ε.-δασών ή Α.Π.Ε.-αρχαιολογικών χώρων, ο οποίος, όπως προαναφέρθηκε, προϋποθέτει τη συμφωνία των αντίστοιχων υπηρεσιών και, συνεπώς, σχετικές διαβουλεύσεις.

Από την άλλη πλευρά, τα προβλήματα που συνδέονται με το χωροταξικό σχεδιασμό προϋποθέτουν, σε κάθε περίπτωση και ανεξάρτητα από το προηγούμενο σημείο, την ολοκλήρωση και θεσμοθέτηση ενός λειτουργικού Ειδικού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τις Α.Π.Ε. (ή εναλλακτικά την αναμόρφωση της πλειονότητας των υφιστάμενων 12 Περιφερειακών Πλαισίων). Αρμόδιο, βεβαίως, Υπουργείο είναι εν προκειμένω το ΥΠΕΧΩΔΕ, αν και για να υπάρξουν αποτελέσματα απαιτείται η συνεργασία και άλλων φορέων. Το Ειδικό Πλαίσιο θα πρέπει να ρυθμίζει επαρκώς το ζήτημα της χωροθέτησης των Α.Π.Ε., όχι κατ' ανάγκη με τον καθορισμό κανονιστικών χρήσεων γης (ο οποίος είναι ιδιαίτερα δύσκολος για τη χώρα μας) αλλά ενδεχομένως με τον καθορισμό στρατηγικής και κριτηρίων για θέματα όπως οι περιοχές προτεραιότητας για Α.Π.Ε., η σχέση Α.Π.Ε.-τοπίου, η σχέση Α.Π.Ε. και περιοχών προστασίας της φύσης (ιδίως περιοχών του δικτύου Natura 2000 και περιοχών SPA), και η σχέση Α.Π.Ε. και άλλων παραγωγικών τομέων όπως ιδίως ο τουρισμός.

Τέλος, χρήσιμο θα ήταν να προβλεφθεί ρητά στο σχέδιο νόμου η γενική αρχή, ότι η προώθηση της ηλεκτρικής ενέργειας από Α.Π.Ε. αποτελεί υψηλή προτεραιότητα για τη χώρα, αντίστοιχα ενδεχομένως προς την ανάλογη διατύπωση του προοιμίου της Οδηγίας 2001/77/ΕΚ, κατά την οποία, «*Η Κοινότητα αναγνωρίζει την ανάγκη της προαγωγής των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας ως μέτρου προτεραιότητας, δεδομένου ότι η εκμετάλλευσή τους συμβάλλει στην προστασία του περιβάλλοντος και τη βιώσιμη ανάπτυξη*». Μια τέτοια αρχή, νομοθετικά προβλεπόμενη, θα ήταν χρήσιμη για τη στάθμιση από τα δικαστήρια των συνολικών επι-

πτώσεων ενός έργου Α.Π.Ε. σε σύγκριση με άλλα περιβαλλοντικά ή έννομα αγαθά, αλλά και για τη δημιουργία του μελλοντικού πιθανού Ειδικού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τις Α.Π.Ε., το οποίο σημειωτέον εγκρίνεται με υπουργική απόφαση και όχι με τυπικό νόμο.

Συνοψίζοντας, το Σχ/Ν κρίνεται κατ' αρχήν θετικό, ως αναγκαίο βήμα για την προώθηση των Α.Π.Ε. στην Ελλάδα, αλλά για να προκύψει τελικά αυτό το αποτέλεσμα απαιτούνται και άλλες θεσμικές πρωτοβουλίες, με απολύτως απαραίτητη την αντιμετώπιση της έλλειψης χωροταξικού σχεδιασμού.

Σε ένα γενικότερο επίπεδο, και με αφορμή το εν λόγω Σχ/Ν, η Ο.Κ.Ε. επισημαίνει τα εξής: πρέπει να αναληφθεί από την Πολιτεία πρωτοβουλία για την ενημέρωση και την ευαισθητοποίηση του κοινού στην ανάγκη σφαιρικής προσέγγισης των περιβαλλοντικών προβλημάτων. Οι περιβαλλοντικές ευαισθησίες υπάρχουν, αλλά συνήθως είναι τοπικού χαρακτήρα και προσεγγίζουν αποσπασματικά τα προβλήματα προστασίας του περιβάλλοντος. Χαρακτηριστικά είναι τα παραδείγματα όπου περιβαλλοντικά μέτρα, όπως η εγκατάσταση ανεμογεννη-

τριών, δεν προχώρησε γιατί η τοπική κοινωνία επικέντρωσε την προσοχή της σε μεμονωμένες δυσμενείς περιβαλλοντικές επιπτώσεις (οπτική ρύπανση, ενδεχόμενη αποκοπή δένδρων κ.λπ.), χωρίς να συνυπολογίσει το συνολικό όφελος που θα προέκυπτε και για την ίδια από τη μείωση των αναγκών σε ρυπογόνες μορφές ενέργειας.

Η πολιτική και κοινωνική αδυναμία εξεύρεσης συναινετικών λύσεων στα θέματα αυτά, οδηγεί την επίλυση των προβλημάτων στα δικαστήρια. Η δικαστική όμως διαδικασία, από τη φύση της, δεν επιτρέπει την παραγωγή σφαιρικών προσεγγίσεων και τη συνολική στάθμιση των επί μέρους παραμέτρων σε εθνικό επίπεδο.

Η πολιτεία, οι κοινωνικοί φορείς και η αυτοδιοίκηση θα πρέπει να εργασθούν συστηματικά, προκειμένου να βρεθούν μηχανισμοί συζήτησης αυτών των προβλημάτων με σκοπό τη διαμόρφωση μιας συνολικής κοινωνικής προσέγγισής τους. Και η συζήτηση αυτή θα πρέπει να γίνεται εγκαίρως και όχι εκ των υστέρων, αφού, δηλαδή, δημιουργηθεί ένα πρόβλημα και έχει φορτισθεί το κλίμα κατά τρόπο που δεν επιτρέπει την ψύχραιμη αναζήτηση λύσεων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΔ'

ΚΑΤ' ΑΡΘΡΟΝ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Άρθρο 3 Άδεια Παραγωγής

Παρ. 1

Ειδικά για την αιολική ενέργεια, το Σχ/Ν προβλέπει στην παρ. 1 περ. δ', ότι για την έκδοση άδειας παραγωγής, πρέπει να υποβάλλονται μετρήσεις του ανέμου, οι οποίες πρέπει να έχουν εκτελεσθεί από πιστοποιημένους φορείς, σύμφωνα με το πρότυπο DIN-EN ISO/IEC 17025 του 2000.

Η απαίτηση αυτή, αν και αποσκοπεί στην προστασία των επενδυτών και την αποφυγή πρόχειρων κατοχυρώσεων χώρων αιολικών πάρκων, εν τούτοις εκτιμάται ότι θα δράσει ανασταλτικά στην ανάπτυξη του κλάδου. Συγκεκριμένα:

1) Θα επιβαρύνει τον ενδιαφερόμενο επενδυτή με μία δαπάνη για την προκαταρκτική διερεύνηση μιας θέσης επί αρκετό χρόνο πριν την υποβολή της αίτησης (απαιτείται χρόνος για διαχρονικές μετρήσεις), χωρίς να έχει τη διασφάλιση ότι θα του δοθεί η άδεια και χωρίς να γνωρίζει, αν κάποιος άλλος έχει υποβάλλει αίτηση για την ίδια θέση ή για επικαλυπτόμενες θέσεις. Αντίθετα, αν ο ενδιαφερόμενος είχε κάποια προέγκριση θα μπορούσε να μειωθεί η αβεβαιότητα και θα ήταν πιο εύκολο για αυτόν να προβεί σε αυξημένες δαπάνες.

2) Συνεπάγεται την ευνοϊκή θέση των φορέων που είναι σήμερα πιστοποιημένοι, δηλαδή το ΚΑΠΕ και δύο άλλων ιδιωτών. Πέ-

ραν τούτου, θα δημιουργηθούν καθυστερήσεις, θα αυξηθεί το κόστος των μετρήσεων και οι τρεις αυτοί θα κληθούν να ρυθμίσουν προτεραιότητες. Ήδη δε οι φορείς αυτοί είναι επιφορτισμένοι με το βάρος έκδοσης πιστοποιημένων μετρήσεων όλων των αδειών παραγωγής που έχουν εκδοθεί, για τις οποίες πρέπει εντός 18 μηνών να προσκομίστούν πιστοποιημένες μετρήσεις.

Αντί αυτού προτείνεται να τεθεί «οι υποβαλλόμενες μετρήσεις πρέπει να έχουν εκτελεσθεί με πιστοποιημένα όργανα και να βεβαιώνονται από μηχανικό του ΤΕΕ».

Επιπλέον, στην παρ. 1 περ. θ' αναφέρεται ότι στα κριτήρια, με βάση τα οποία γνωμοδοτεί η Ρ.Α.Ε. για την άδεια παραγωγής, συμπεριλαμβάνεται η προστασία του περιβάλλοντος, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία και το Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τις Α.Π.Ε. Δεδομένου, ωστόσο, ότι σήμερα δεν υπάρχει εγκεκριμένο Ειδικό Πλαίσιο, ούτε μπορεί να εκτιμηθεί με απόλυτη βεβαιότητα πότε και αν αυτό θα θεσμοθετηθεί τελικά, ίσως θα ήταν σκοπιμότερο να απαλειφθεί η άμεση αναφορά στο Ειδικό Πλαίσιο. Η αναφορά στην κείμενη νομοθεσία αρκεί για να καλύψει και το Ειδικό Πλαίσιο όταν αυτό υπάρξει. Η παρατήρηση αυτή δε σημαίνει ότι αμφισβητείται η αναγκαιότητα του Ειδικού Πλαισίου, που είναι εξαιρετικά υψηλή, αλλά αποσκοπεί στην εξασφάλιση της κατά το δυνατόν αυτοτελούς λειτουργικότητας του παρόντος Σχ/Ν. Εξάλλου, εφόσον υπάρξει Ει-

δικό Πλαίσιο, άμεση αναφορά σε αυτό καθώς και ενσωμάτωση των προβλέψεών του μπορεί να γίνει με την απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης που προβλέπεται στην παρ. 3 του άρθρου 5, με την οποία θα εξειδικεύονται τα κριτήρια της παρ. 1 του άρθρου 3.

Παρ. 2

Με την παρ. 2 γίνεται προσπάθεια αντιμετώπισης των προβλημάτων που προκύπτουν σχετικά με την περιβαλλοντική αδειοδότηση, που επισημάνθηκαν στο Κεφάλαιο Γ' για τη Γενική Αξιολόγηση του Σχ/Ν.

Η μέχρι σήμερα εμπειρία δείχνει ότι η έκδοση της Προκαταρκτικής Περιβαλλοντικής Εκτίμησης και Αξιολόγησης (Π.Π.Ε.Α.) από τις Περιφέρειες ήταν το μέρος της διαδικασίας που καθυστερούσε ιδιαίτερα. Με την υποβολή της Προμελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (Π.Π.Ε.) νωρίς, μαζί με τα δικαιολογητικά της άδειας παραγωγής, επιδιώκεται η επίσπευση της διαδικασίας.

Η προτεινόμενη, όμως, διαδικασία μπορεί να αποτελέσει ανασταλτικό παράγοντα στην ανάπτυξη του κλάδου. Πρώτον, αναγκάζει τον ενδιαφερόμενο να προβεί σε δαπάνες για την ετοιμασία της Π.Π.Ε. νωρίς, όταν είναι δηλαδή αβέβαια η έκβαση της υποβολής της αίτησης για άδεια παραγωγής. Αν υπήρχε η δυνατότητα χορήγησης προέγκρισης, θα μειωνόταν η αβεβαιότητα του επενδυτή και θα μπορούσε επομένως πιο εύκολα να επωμισθεί το κόστος, αναθέτοντας σε περιβαλλοντολόγο τη σχετική μελέτη.

Επιπλέον, στην παρ. 2 προβλέπεται μεν προθεσμία υποβολής της γνωμοδότησης της ΡΑΕ για την άδεια παραγωγής εντός τεσσάρων μηνών, πλην όμως με την επιφύ-

λαξη θετικής γνωμοδότησης της αρμόδιας υπηρεσίας για την Π.Π.Ε. Στην πράξη, ωστόσο, ο συνολικός πραγματικός χρόνος για την ολοκλήρωση της αδειοδότησης ενός έργου Α.Π.Ε. θα προσδιοριστεί από το χρόνο έκδοσης της γνωμοδότησης αυτής (πριν από τη χορήγηση της άδειας παραγωγής), καθώς επίσης και από το χρόνο που θα απαιτηθεί για την έκδοση της Έγκρισης Περιβαλλοντικών Όρων (Ε.Π.Ο.) πριν από την χορήγηση της Άδειας Εγκατάστασης. Οι χρόνοι αυτοί είναι συχνά μεγάλοι, γιατί συνδέονται με τα προβλήματα που αναφέρθηκαν ανωτέρω.

Θετική θεωρείται η πρόβλεψη σύμφωνα με την οποία η αρμόδια για την περιβαλλοντική αδειοδότηση αρχή διαβιβάζει τη γνωμοδότησή της στη Ρ.Α.Ε. εντός 60 ημερών. Με τη ρύθμιση αυτή καλύπτεται το νομοθετικό κενό που υπήρχε σχετικά. Θα πρέπει, όμως, να προβλεφθεί τι θα γίνεται σε περίπτωση μη τήρησής της από την αρμόδια αρχή.

Παρ. 5

Η διευκόλυνση τροποποιήσεων που προβλέπει η παρ. 5 θα πρέπει να επεκταθεί και σε περιπτώσεις αντικατάστασης των ανεμογεννητριών με νέες μεγαλύτερης ισχύος και νέας τεχνολογίας, υπό την προϋπόθεση ότι χρησιμοποιείται ο ίδιος ακριβώς χώρος ή ελάχιστα διαφοροποιημένος (π.χ μείωση αποστάσεων μεταξύ ανεμογεννητριών σε όρια που δεν εγείρονται θέματα ασφαλείας). Με αυτό τον τρόπο θα υπάρξουν κίνητρα για αξιοποίηση της τελευταίας τεχνολογίας προ της εγκατάστασης και τελικά καλύτερη αξιοποίηση του αιολικού δυναμικού και οικονομικών πόρων. Χρήσιμο θα ήταν, ακόμα, να προβλεφθεί η περίπτωση αντικατάστασης παλαιών ανεμογεννητριών που ήδη

λειτουργούν με νέες μεγαλύτερης ισχύος και νέας τεχνολογίας, με παρόμοιους ευέλικτους όρους.

Παρ. 8

Επισημαίνεται ότι στην παρ. 8 αναφέρεται πως η χορήγηση άδειας παραγωγής αποτελεί προϋπόθεση για την υποβολή αίτηματος χορήγησης Ε.Π.Ο. Δεδομένου ότι για τις περιπτώσεις εξαίρεσης από την υποχρέωση λήψης άδειας παραγωγής παραμένει η υποχρέωση περιβαλλοντικής αδειοδότησης (κατά την παρ. 8 του άρθρου 8), θα πρέπει να αναφέρεται ρητά στην παρ. 8 του άρθρου 3 του Σχ/Ν, ότι η λήψη άδειας παραγωγής δεν αποτελεί, βεβαίως, προαπαιτούμενο για την υποβολή αίτησης χορήγησης Ε.Π.Ο. για όσους εξαιρούνται από την υποχρέωση χορήγησης άδειας παραγωγής (κατά το άρθρο 4 του Σχ/Ν), για να αποφεύγονται τυχόν αντιφατικές ερμηνείες.

Παρ. 9 περ. β

Στη διάταξη αυτή αναφέρεται, ότι κατά την αξιολόγηση των αιτήσεων για τη χορήγηση άδειας παραγωγής, συνεκτιμάται η συμμετοχή στο νομικό πρόσωπο που υποβάλει την αίτηση φυσικών προσώπων που είναι δημότες του Ο.Τ.Α. πρώτου ή δεύτερου βαθμού ή επιχειρήσεων των οργανισμών αυτών ή τοπικών συλλόγων ή αστικών μη κερδοσκοπικών εταιρειών που έχουν την έδρα τους εντός των διοικητικών ορίων του οικείου Ο.Τ.Α. Η διάταξη αυτή μπορεί ενδεχομένως να συμβάλει στην επίτευξη κοινωνικής συναίνεσης για την επένδυση. Ωστόσο, η διατύπωση του κριτηρίου αυτού είναι ασαφής, καθώς δεν διευκρινίζεται η έννοια της συμμετοχής (δεν είναι σαφές αν αρκεί οποιοδήποτε, έστω και ελάχιστο ποσοστό συμμετοχής), ενώ θα πρέπει να διασφαλιστεί,

ότι το κριτήριο αυτό δεν θα λειτουργεί στην πράξη εις βάρος των ενδιαφερομένων που δεν εμφανίζουν τέτοια συμμετοχή.

Άρθρο 7

Εγκατάσταση και λειτουργία σταθμών παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από Α.Π.Ε. και Σ.Η.Θ.Υ.Α.

Η ρητή αναφορά ότι οι σταθμοί παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από Α.Π.Ε. ή Σ.Η.Θ.Υ.Α., καθώς και τα συνοδευτικά έργα, επιτρέπεται κατ' αρχήν (δηλαδή υπό τις εκάστοτε προβλεπόμενες προϋποθέσεις) να εγκαθίστανται σε δάση, δασικές εκτάσεις, αιγιαλό κ.λπ. είναι θετική, επειδή αποκλείει τυχόν ερμηνείες περί εξ' ορισμού απαγόρευσης εγκατάστασης σε τέτοιες περιοχές και, συνεπώς, βελτιώνει την ασφάλεια δικαίου. Επιπλέον, λειτουργεί θετικά και για την ενσωμάτωση της δυνατότητας χωροθέτησης σε τέτοιες περιοχές στο Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τις Α.Π.Ε. Ως προς τον αιγιαλό, την παραλία κ.λπ., η πρόβλεψη του άρθρου 7 λειτουργεί σε συνδυασμό με την προβλεπόμενη στην παρ. Δ του άρθρου 24 τροποποίηση της παρ. 1 του άρθρου 10 του ν. 2773/1999, για την παραχώρηση της χρήσης επ' αυτών με απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών για την εγκατάσταση σταθμών παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από Α.Π.Ε. Η τροποποίηση αυτή καλύπτει ένα κενό της υφιστάμενης νομοθεσίας και είναι θετική.

Θα ήταν χρήσιμο, για τους ίδιους λόγους, να προστεθεί η δυνατότητα εγκατάστασης σταθμών Α.Π.Ε. και σε ορισμένες άλλες κατηγορίες περιοχών, για τις οποίες ενδεχομένως θα μπορούσε να υπάρξει αμφιβολία, και συγκεκριμένα για τις περιοχές

του δικτύου ΦΥΣΗ 2000 και για τις «Ζώνες Ειδικής Προστασίας»/ΖΕΠ της ορνιθοπανίδας. Οι δύο αυτές κατηγορίες καλύπτουν περί το 17% της χερσαίας έκτασης της χώρας και συμπίπτουν σε σημαντικό βαθμό με τις περιοχές υψηλού αιολικού και (σε μικρότερο βαθμό) υδατικού δυναμικού. Ως εκ τούτου, κατά την επίτευξη του εθνικού στόχου για την ηλεκτροπαραγωγή από Α.Π.Ε. δεν μπορεί να μην συνυπολογιστούν και οι περιοχές αυτές. Η ρητή νομοθετική πρόβλεψη ότι κάτι τέτοιο είναι κατ' αρχήν δυνατόν («υπό τις προϋποθέσεις της κείμενης νομοθεσίας») θα συμβάλει στην ασφάλεια δικαίου και στην αποφυγή ακραίων ερμηνειών.

Άρθρο 8

Άδειες εγκατάστασης και λειτουργίας

Παρ. 8

Για την έκδοση της άδειας εγκατάστασης σήμερα απαιτείται, μεταξύ άλλων, το πιστοποιητικό του ΚΑΠΕ για τον τύπο και την ποιότητα ισχύος της ανεμογεννήτριας. Αντίστοιχα, η παρ. 5 του άρθρου 8 κάνει λόγο για έλεγχο από το ΚΑΠΕ της διασφάλισης των αναγκαίων λειτουργικών και τεχνικών χαρακτηριστικών του εξοπλισμού του σταθμού.

Για την έκδοση του πιστοποιητικού, το ΚΑΠΕ στηρίζεται σε πιστοποιητικά των κατασκευαστών ανεμογεννητριών. Για τις μεγάλης ισχύος μηχανές δεν προκύπτει πρόβλημα στην πράξη, καθώς οι κατασκευάστριες εταιρείες θεωρούν τα πιστοποιητικά τους κάθε χρόνο από διεθνείς πιστοποιημένους φορείς μετά από δοκιμές των μηχανών. Πρακτικό πρόβλημα προκύπτει, ωστόσο, για μηχανές μικρής ισχύος, κάτω των 800 KW, για τις οποίες οι εταιρείες γενικά δεν τηρούν ενημερωμένα πιστοποιητικά, είτε διότι αυτό είναι οικονομικά ασύμφορο, εί-

τε διότι δεν ισχύουν τέτοιου τύπου απαιτήσεις σε άλλες χώρες. Κατά συνέπεια υφίσταται «κενό» μεταξύ των μηχανών με ισχύ άνω των 50 KW (καθώς για μικρότερο όριο δεν απαιτείται άδεια κατά το άρθρο 4 παρ. 1 περ. ζ' και το άρθρο 8 παρ. 8) και των μηχανών με ισχύ έως 800 KW, το οποίο μάλιστα αφορά σε σημαντικό βαθμό τη χώρα μας λόγω των μικρών μονάδων που μπορούν να εγκατασταθούν σε πολλές περιοχές (προβλήματα πρόσβασης σε δύσβατες περιοχές για μεγάλες ανεμογεννήτριες) και του επιπέδου αναγκών πολλών μικρών επιχειρήσεων (π.χ ξενοδοχεία).

Προτείνεται για την κατηγορία αυτή να γίνεται δεκτή η αρχική δήλωση κατασκευαστή για τη συγκεκριμένη μηχανή.

Παρ. 1 και 10

Στις ανωτέρω παραγράφους αναφέρεται ότι τα δικαιολογητικά που συνοδεύουν την αίτηση για χορήγηση άδειας εγκατάστασης θα καθοριστούν με απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης. Δεν προβλέπεται ρητά, ότι στα δικαιολογητικά αυτά συμπεριλαμβάνεται η Ε.Π.Ο. Μόνον στην περίπτωση, κατά την οποία ο Γ.Γ. Περιφέρειας δεν εκδίδει εγκαίρως την άδεια εγκατάστασης για έργα Α.Π.Ε., για τα οποία είναι κατ' αρχάς αρμόδιος, με συνέπεια η σχετική αρμοδιότητα να μεταφέρεται στον Υπουργό Ανάπτυξης (παρ. 1 του άρθρου 8), προβλέπεται ρητά, ότι ο ενδιαφερόμενος, υποβάλλοντας σχετική αίτηση στο Υπουργείο Ανάπτυξης επισυνάπτει και απόφαση Ε.Π.Ο.

Προτείνεται να αναφέρεται ρητά ως προϋπόθεση για την αίτηση χορήγησης άδειας εγκατάστασης η επισύναψη Ε.Π.Ο. (η αναφορά στην παρ. 8 του άρθρου 3 ότι η

χορήγηση άδειας παραγωγής δεν απαλλάσσει τον κάτοχο της από την υποχρέωση Ε.Π.Ο. δεν καλύπτει το θέμα, γιατί δεν προσδιορίζει το χρονικό σημείο αυτής της υποχρέωσης). Σε αντίθετη περίπτωση, θα υπάρχει κίνδυνος η παραπάνω απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης να μην περιλάβει σχετική υποχρέωση, με συνέπειες αρνητικές τόσο για το περιβάλλον όσο και για την κατοχύρωση της επένδυσης, η οποία θα ήταν ενδεχομένως έκθετη σε προσφυγές ενώπιον του ΣτΕ.

Άρθρο 24
Τροποποιούμενες διατάξεις
Παρ. Α, περ. 1

Σχετικά με την αναφερόμενη στην παρ. Α1 έγκριση επέμβασης, προτείνεται να επαναληφθούν στο Σχ/Ν οι ρυθμίσεις της κοινής υπουργικής απόφασης 1726/2003 (ΦΕΚ Β' 552/8.5.2003), με τις οποίες τάσσεται στο αρμόδιο Δασαρχείο προθεσμία 15 εργασίμων ημερών για τη διαβίβαση της γνωμοδότησής του στην αδειοδοτούσα αρχή.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ Ο.Κ.Ε.
Νικόλαος Αναλυτής

Στην Ολομέλεια της 16ης Ιουνίου 2006 παρέστησαν τα κάτωθι Μέλη
της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής:

ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Αναλυτής Νικόλαος

ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΙ

Κεφάλας Χαράλαμπος
Εκπρόσωπος Ε.Σ.Ε.Ε.

Πολίτης Δημήτρης
Γ.Σ.Ε.Ε.

Α' ΟΜΑΔΑ

Αλέτης Μιχάλης
Πρόεδρος Δ.Σ. Σ.Α.Τ.Ε.
Αντζινάς Νικόλαος
Εκπρόσωπος Γ.Σ.Ε.Β.Ε.Ε.
Ντουντούμης Γεώργιος
Εκπρόσωπος Γ.Σ.Ε.Β.Ε.Ε.
σε αναπλήρωση του
Ασημακόπουλου Δημητρίου
Προέδρου Δ.Σ. Γ.Σ.Ε.Β.Ε.Ε.
Γκοτσόπουλος Χρήστος
Εκπρόσωπος Ε.Σ.Ε.Ε.
Κουτσιβίτου Αναστασία
Εκπρόσωπος Σ.Ε.Β.
Σκορίνης Νικόλαος
Γενικός Γραμματέας Δ.Σ. Γ.Σ.Ε.Β.Ε.Ε.
Στεφάνου Ιωάννης
Εκπρόσωπος Σ.Ε.Β.
Χαντζαρίδης Κωνσταντίνος
Εκπρόσωπος Ε.Σ.Ε.Ε.

Β' ΟΜΑΔΑ

Αυγητίδης Ελευθέριος
Γ.Σ.Ε.Ε.
Βουλγαράκης Δημήτριος
Γ.Σ.Ε.Ε.
Σπανού Δέσποινα
Α.Δ.Ε.Δ.Υ.
σε αναπλήρωση του
Βρεττάκου Ηλία
Α.Δ.Ε.Δ.Υ.
Μπούρχας Κωνσταντίνος
Γ.Σ.Ε.Ε.
Ηλιόπουλος Ηλίας
Α.Δ.Ε.Δ.Υ.
Κουτσιμπογιώργος Γεώργιος
Γ.Σ.Ε.Ε.
Κωνσταντινίδης Ιωάννης
Γ.Σ.Ε.Ε.
Ξενάκης Βασίλειος
Α.Δ.Ε.Δ.Υ.
Παπαντωνίου Κωνσταντίνος
Α.Δ.Ε.Δ.Υ.
Πεπόνης Εμμανουήλ
Γ.Σ.Ε.Ε.
Πλευράκης Μιχάλης
Γ.Σ.Ε.Ε.
Μπάρλος Αλέξανδρος
Γ.Σ.Ε.Ε.
σε αναπλήρωση του
Πολυζωγόπουλου Χρήστου
Προέδρου Γ.Σ.Ε.Ε.
Τούσης Αθανάσιος
Γ.Σ.Ε.Ε.

Γ' ΟΜΑΔΑ

Βουμβουλάκης Μιχαήλ
Μέλος Δ.Σ. ΠΑ.Σ.Ε.ΓΕ.Σ.
Γωνιωτάκης Γεώργιος
Πρόεδρος Δ.Σ. ΓΕ.Σ.Α.Σ.Ε.
Καφύρας Χαράλαμπος
Μέλος Γ.Σ. ΠΑ.Σ.Ε.ΓΕ.Σ.
σε αναπλήρωση του
Καραμίχα Τζανέτου
Προέδρου Δ.Σ. ΠΑ.Σ.Ε.ΓΕ.Σ.
Σωτηρίου Ιωάννης
Εκπρόσωπος Κ.Ε.Δ.Κ.Ε.
Κουκουλάκης Ζαχαρίας
Μέλος Δ.Σ. ΓΕ.Σ.Α.Σ.Ε.
Βαλσαμάκη Ειρήνη
Αντιδήμαρχος Δήμου Αθηναίων /
/Εκπρόσωπος Κ.Ε.Δ.Κ.Ε.
Σχινάς Θεόδωρος
Εκπρόσωπος Δικηγορικού Συλλόγου
Αθηνών
Τσεμπερλίδης Νικόλαος
Πρόεδρος Δ.Σ. ΚΕ.Π.ΚΑ.

ΓΕΝΙΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

Γρηγόριος Παπανίκος

ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΣΙΩΝ & ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ ΤΗΣ Ο.Κ.Ε.

Για κάθε πληροφορία σχετικά με το έργο και τη λειτουργία της Ο.Κ.Ε. είναι στη διάθεσή σας το Τμήμα Δημοσίων & Διεθνών Σχέσεων της Επιτροπής, υπό τη διεύθυνση της Δρος Μάρθας Θεοδώρου.

Τηλ.: (210) 9249510-2, Fax: (210) 9249514, e-mail: ipr@oke-esc.eu